

Vroegmoderne tijd

bron 1

In 1416 reist de Italiaan Cincius Romanus naar het klooster Sankt Gallen in Zwitserland. Hij schrijft aan een vriend:

Maar toen we de toren van de kerk van Sankt Gallen zorgvuldig bestudeerden, daar waar talloze boeken worden bewaard als gevangenen en waar de bibliotheek verwaarloosd is en vol met stof, wormen, roet en allerlei andere zaken die worden geassocieerd met de vernietiging van boeken, barstten we in tranen uit. We bedachten dat dit de manier is waarop de Latijnse taal zijn grootse glorie en onderscheiding had verloren. Werkelijk, als deze bibliotheek kon spreken dan zou het uitroepen: "Jullie die de Latijnse taal zo liefhebben, zorg ervoor dat ik niet helemaal vernietigd raak door deze treurige verwaarlozing!"

bron 2

Pieter Schaghen zit in het bestuur van de handelsorganisatie West-Indische Compagnie (WIC) te Amsterdam. Op 7 november 1626 schrijft hij:

Gister is het schip Het Wapen van Amsterdam gearriveerd. Het is vertrokken uit Nieuw-Nederland¹⁾ op 23 september. Ze brengen de boodschap dat het volk²⁾ gezond is en in vrede leeft. De vrouwen hebben daar kinderen gebaard en ze hebben het eiland Manhattan van de wilden³⁾ gekocht voor 60 gulden (...). Er is koren gezaaid in mei en gemaaid in augustus. Ze hebben voorbeelden van deze zomergranen gestuurd: tarwe, rogge, gerst, haver, boekweit, kanariezaad, bonen en vlas. De lading van het schip is: 7246 bevervellen, 675 ottervellen, 48 nertsvelen.

noot 1 een gebied in Noord-Amerika waar Nederlandse kolonisten zich vestigen

noot 2 de Nederlandse kolonisten

noot 3 Schaghen bedoelt de oorspronkelijke bevolking.

bron 3

Een medaille uit 1784, uitgereikt door de East India Company:

Toelichting:

Op de medaille staat *Brittannia*, een symbool voor Groot-Brittannië.

Brittannia houdt een lauwerkrans vast, een beloning voor overwinnaars.

Op de achtergrond staat een Indiaas fort afgebeeld waarop de Britse vlag is gehesen.

bron 4

De abolitionist Carl Wädstrom reist in 1787 naar Afrika en publiceert daarover een boek. Hierin staat over een koning in West-Afrika:

De koning had in het jaar 1787 een wet aangenomen die hem tot eer strekte, namelijk dat geen slaaf meer door zijn rijk mocht worden vervoerd. In die tijd lagen verschillende Franse schepen¹⁾ te anker in de Senegalese baai, wachtend op slaven. De route van de handelaren in zwarte mensen was door deze wet van de koning geblokkeerd en ze brachten de slaven daarom naar andere gebieden. De Fransen die hierdoor hun lading niet kregen, klaagden bij de koning. Hij was echter niet onder de indruk van hun klachten en gaf de geschenken terug die de Senegalese Compagnie hem stuurde. Hiervan was ik zelf getuige, en hij [de koning] verklaarde dat alle rijkdommen van de Compagnie hem niet van gedachte zouden doen veranderen.

noot 1 De Franse schepen waren onderdeel van de Senegalese Compagnie, een organisatie waarmee de Fransen handel dreven in Afrika.

bron 5

De Nederlander Herman Willem Daendels is generaal van de Franse troepen die in 1794 Gelderland binnentrekken. Hij roept de Nederlanders op:

Begin maar met u te wapenen met jachtgeweren, die u veel op de havezaten (landgoederen) en in de herenhuizen zult vinden. En met pieken, hooivorken of ander lang en scherp gereedschap. Vorm compagnieën van 125 mannen en kies kapiteins. Kies niet de rijkste, die mooi gekleed zijn of het best uit hun woorden komen, maar kies diegenen die het beste kunnen vechten. Wij bezorgen u leiders die de oorlog kennen. Wees niet bang dat u jaren soldaat moet blijven. Niemand hoeft langer de wapens te dragen dan de zaak vereist, dat wil zeggen totdat Oranje¹⁾ met zijn 'vergulde' knechten het land uit is.

noot 1 Daendels bedoelt de stadhouder Willem V van Oranje.